

Vykort från Påskön - Isla de Pascua - Rapa Nui

Moierna på Rano Raraku 2.

(IslaPascua2005_15.pdf)

Vi fortsätter att titta på de ofullbordade moierna som fortfarande ligger kvar i berget. På avstånd kan man med kikare se massor av ställen där man huggit ut moierna och ställen där de ligger kvar. Många ligger oländigt till och man kan ju undra hur man hade tänkt att få ut dom ur berget. Det är faktiskt en gåta.

Rano Raraku

Titta mitt i bilden. Där finns ett exemplar som vi skall ta en närmare titt på.

Här ligger en ofullbordad moai. Just denna är troligen en av de mest fotograferade, kanske beroende på att stigen som man får gå på, går förbi just här. Den kanske inte ser så märkvärdig ut, men titta då på nästa bild. Den är gigantisk. Ja, det är ju en till på bilden, men den är så "liten" att man inte tänker på den.

En jättemoai som inte hann komma ut ur berget innan - vad då? Det bara tvärslutande. Han har legat så här i flera hundra år. Exakt hur länge vet ingen. Vi kan se att han inte är någon dvärg precis. De här ofullbordade moaierna är väsentligt större än de färdiga vi har sett tidigare utmed kusterna.

Så här trångt var det för stenhuggarna att jobba och hacka sig in i berget med stenyxor. Man använde sig av stenyxor av en hårdare bergart än själva moai-materialet. Man höll stenarna i handen, inte i

något skaft. Att hacka längst in i det trånga schaktet måste ha varit ett helsike, men det var i alla fall vertikala slag man kunde använda med stenyxan. Det kan väl i alla fall gå hyfsat, men det måste ju ha varit något alldeles fruktansvärt i själva horisontalstadiet, uppe på själva moaien. Då måste man ju ha behövt ligga ner på sidan och hacka i sidled och/eller snett uppåt! Det måste ha varit ett helvete! Allra värst var det nog att hacka horisontellt under moaien. Jag förstår varför dom tröttnade och lade ner arbetet. Det har beräknats att det tog ett år av slit att hacka ut en moai från berget.

Ett par andra halvfärdiga och ofullbordade moaier.

Denna bild är intressant. Här finns minst fyra och kanske fem moaier halvfärdiga. Den som Anita klappar verkar faktiskt vara en annorlunda typ. Det är ju bara huvudet och det är ju gigantiskt! Kan det vara så att den var så stor att man måste tillverka och transportera den i delar för att det överhuvudtaget skulle gå att få den till kusten. Det får vi heller aldrig veta, bara gissa. Vi såg i alla fall inga flera av denna sort varken i berget eller nere i sluttningen. Han kanske har rullat ner för berget och därför gått av i halsen. Underdelen kanske ligger någonstans ovanför.

Nu kommer det ännu fler funderingar. Undrar hur många kilo eller liter berg en moaihuggare kunde avverka under ett dygn eller ett skift? Hur många timmar jobbade dom per dygn? Var det åttatimmars arbetsdag? Knappast. Jobbade dom i olika arbetslag så att dom t.o.m. kunde jobba skift? Vem beställde moaierna och vem betalade för att få jobbet gjort eller var det helt enkelt oavlönat slavarbete? Kanske betalade man skatt genom att hugga moaier, vem vet? Var det jättigt i berget för att hålla leveranstiderna eller var det lugnt och det fick ta den tid det tog? Vem ordnade så att huggarna fick något att äta och dricka under tiden de arbetade i berget för jag antar att dom inte hann med att skaffa och fixa sådant själva? Självklart fanns det ingen lunchrestaurang man kunde gå till och äta för pengar - eller? Sådana enkla vardagsdetaljer kanske inte är så viktiga i sammanhanget, men frågorna blir bara fler och fler ju mer man tänker på detta ställe. Det känns i alla fall inte som om detta enorma stenhuggararbete kan ha varit frivilligt.

Här ligger jätten eller "el gigante" som den kallas på spanska. Den största av dem alla, på hela Påskön. Tyvärr var Anita inte i närheten så hon kunde vara jämförelseobjekt och nu ångrar jag verkligen att jag inte hämtade henne. Hon skulle ju vara väldigt liten i jämförelse. Vi vet att den är 22 meter lång och skulle väga c:a 300 ton i färdigt skick. Uppställd skulle den vara lika hög som ett sjuvåningshus och därtill skulle den väl också ha en rejält stor hatt. Om proportionerna skulle vara samma som för de moaier vi sett med hatt skulle denna väl ha fått en hatt som kanske var 4 m i diameter och kanske 3 m hög. Den skulle i så fall ha volymen 37,7 m³ och väga c:a 75 ton!!! Frågan är hur man hade tänkt att få ut den från klippan. Kanske denna moai var droppen som gjorde att allt tog tvärstopp. Jag tror nog att den kan ha varit en bidragande orsak. Undrar förresten vilken av moaierna här i berget som skulle ha dom stora hattarna som ligger leveransfärdiga i Puna Pau? Gissningsvis var det några av dom som står uppställda i slutningen. Verkligen kul att fantisera lite!

Fortsättning följer